

Beste aanwezigen,

Ik zal niet zeggen dat wij voorkennis hadden. Maar we waren gelukkig al wel ver op streek met het verkiezingsprogramma toen het kabinet viel. De vorm is eigenlijk het grootste slachtoffer geworden. Want in plaats van het tijdschrift Femke, of een uitgave van the (L)onely Planet van het toekomstige Nederland, krijgen jullie nu gewoon een gedegen opsomming van de plannen van GroenLinks.

Veel van de plannen hadden we al eerder ontwikkeld. Omdat hervormingen van de arbeidsmarkt, het belastingstelsel, de woningmarkt of de zorg al nodig waren vóór de crisis. Voor een betere verdeling van lasten en kansen. Voor positieve effecten op werk en op milieu. Wel zijn nu, door de slechte staat van de overheidsfinanciën, de overgangstermijnen versneld. Maar we zijn consequent gebleven.

GroenLinks is een partij vol ideeën. Op zoek naar de macht. We willen graag meeregeren, om die ideeën te verwezenlijken. We realiseren ons dat we dan compromissen moeten sluiten. Dit programma is een staalkaart van ons gedachtegoed. Ik ga er niet van uit dat dit een blauwdruk van een volgend regeerakkoord is. (Het zou dan in ieder geval korter moeten!) Maar het had wel gekund, want onze plannen worden doorgerekend door het Centraal Plan Bureau.

Ik wil twee rode draden door het verkiezingsprogramma aangeven, waar de meeste hervormingen aan kunnen worden opgehangen.

1. GroenLinks wil van een schuldeneconomie naar een gezonde economie.

Dit is noodzakelijk omdat de kredietcrisis heeft laten zien wat er gebeurt als mensen en bedrijven tot te hoge schulden worden verleid. Bovendien leven we met onze huidige, op materieel gewin gefixeerde, economie op de pof van toekomstige generaties. GroenLinks wil de rekening niet doorschuiven, maar inlossen. Dat betekent dat we onze overheidsfinanciën op orde moeten krijgen. Waarbij de zwaarste schouders de zwaarste lasten dragen. Dat betekent een ander belastingstelsel, waarbij schulden, vreemd vermogen bij bedrijven en hypotheek voor woningbezitters, niet langer fiscaal gestimuleerd moeten worden. Regelingen voor starters op de woningmarkt blijven wel in stand.

En het betekent dat we onze economie moeten vergroenen. Juist in tijden van werkloosheid, is het goed als de overheid banen stimuleert. Maar dan wel banen met perspectief. Door vervuiling een prijs te geven, en duurzaamheidseisen te stellen aan producten wordt schone technologie veel sneller rendabel. En komt de economie van de toekomst van de grond.

Zoals de econoom Stern heeft berekend zouden de kosten van het aanpakken van de klimaatcrisis voor ons zo'n 1-2% van het BNP bedragen. Bij niets doen lopen de kosten voor de generaties na ons op tot zo'n 20% van het BNP per jaar. Ook dit raakt dus de financiële erfenis voor onze kinderen.

Voor ons geldt: niets is economisch verstandig, als het ecologisch onverstandig is.

Dat het heel wel mogelijk is dat in 2050 onze fossiele afhankelijkheid volledig is afgebouwd, is recent ook onderschreven door Jules Kortenhorst, oud-CDA-er, in zijn Roadmap 2050. Het is een kwestie van politieke moed en politieke keuzes, die overigens niet alleen goed zouden zijn voor het milieu, maar ook voor de geopolitieke verhoudingen.

2. GroenLinks wil van een schrale verzorgingsstaat naar een actieve participatiestaat

We willen een verhoging van de arbeidsparticipatie. Voor iedereen. Er zijn mensen die graag aan de slag gaan, maar een baan op maat zoeken om werk en zorg goed te combineren. Er zijn mensen die onvoldoende scholing hebben. En in het Nederland van 2010 zijn ook mensen die volledig zijn uitgesloten. Die wel een uitkering, maar geen kans op een baan krijgen. *Onrendabelen*. Dat doet geen recht aan mensen.

Maar we kunnen het ons ook niet permitteren. Door de vergrijzing, waarin meer handen aan het bed en in de klas nodig zijn, kunnen we talenten niet verspillen. We zullen toe moeten naar een moderne arbeidsmarkt, met een moderne sociale zekerheid. Het is tijd om de tweedeling tussen mensen met een vaste baan en mensen met tijdelijk werk tegen te gaan. Om de lasten op arbeid te verlagen. Voor meer sociale bescherming voor zelfstandigen. Flexibiliteit in arbeidsuren. En scholing voor iedereen. Zowel voor jongeren als mensen die al aan de slag zijn.

Groenlinks geeft iedereen recht op werkzekerheid. Mensen die langer dan één jaar werkloos zijn, verdwijnen niet achterin de kaartenbak, maar krijgen recht op een participatiecontract met de gemeente. Voor werk naar vermogen.

Ook ons AOW plan versterkt de arbeidsparticipatie, door de koppeling van de AOW aan het arbeidsverleden. Dit plan stond al in ons vorige verkiezingsprogramma maar we hebben het nu aangescherpt. 45 jaar werk of beschikbaarheid op de arbeidsmarkt. Uiteraard geldt hiervoor een overgangstermijn, zodat mensen – meestens vrouwen – die niet hebben gewerkt, niet met inkomensverlies te maken krijgen. 45 jaar werk is een eis die voor veel mensen met zware beroepen positief uitvalt. Zij kunnen soms al met 63 met pensioen. Mensen, die eerst gestudeerd hebben, zullen langer door moeten werken. Dat is des te eerlijker als je bedenkt dat mensen met lage inkomens gemiddeld een lagere levensverwachting hebben. Wij corrigeren hiermee ook dat sommige mensen 50 jaar bijdragen aan de AOW, sommigen maar 40, voordat zij er ook van kunnen genieten.

De hervormingen van GroenLinks geven positieve maatschappelijke effecten, zoals gelijkere kansen op werk en een beter milieu, maar leveren ook geld op voor de staatskas.

Met onze plannen dringen wij het begrotingstekort in één kabinetsperiode terug tot -1%, en nemen we alle besluiten die nodig zijn om het resterende houdbaarheidstekort van 17 miljard op te lossen.

Dat is solide en toekomstgericht. We schuiven de problemen niet vooruit naar de jongere generaties, maar breken ook niet het economisch herstel in de knop.

Het gezond maken van de overheidsfinanciën vereist grote hervormingen, die eigenlijk al lang nodig waren, herverdeling, en bezuinigingen.

Allereerst de hervormingen.

Een paar plannen heb ik er al uitgelicht;

- we stimuleren de arbeidsparticipatie door de koppeling van de AOW aan het arbeidsverleden en fiscaliseren het;
- we nemen afscheid van de creditcard economie door het geleidelijk afschaffen van de hypotheekrenteaf trek, tot 2040, en het verder aanpakken van de belastingaf trek op schulden van het bedrijfsleven;
- we verleggen de aandacht van uitkering naar scholing en werk.
- en we voeren een studietax in waardoor mensen zonder vervolgopleiding niet langer mee hoeven te betalen aan de studie van anderen, maar waarbij studenten met elk jaar studie een klein percentage meer belasting gaan betalen om hun investering in de eigen toekomst terug te betalen, vanaf

het moment dat ze met hun inkomen goed verdienen en in schijf 3 terecht komen. Studenten krijgen een hoger inkomen dan nu gedurende de studie om van rond te komen.

- Dit leidt dus tot het oplossen van het houdbaarheidstekort, dat door het CPB nu op 4,5% BNP wordt geschat.
 - Om het begrotingstekort te beperken tot -1% in één kabinetsperiode gaat GroenLinks de lasten voor een bedrag van 3 miljard herverdelen:
 - Vergroening van de belasting staat daarbij centraal. De vervuiler betaalt en werkgeverskosten op arbeid worden lager. Dat schept bovendien banen;
 - er komt een bankenheffing, waarbij de banken met het hoogste risico ook het meest betalen, dit om de kosten van het casinokapitalisme terug te innen;
- Daarnaast wordt er 16 miljard bezuinigd en 7 miljard geïnvesteerd, zodat we per saldo uitkomen op een netto bezuiniging van 9 miljard.

Dat komt vooral door

- het aanpakken van de bestuurlijke vetzucht. Het aantal Tweede Kamerleden kan naar 100, de Eerste Kamer afgeschaft. 8 ministeries lijkt ons voldoende, en de provincies en waterschappen dienen hervormd zodat ze in elkaar opgaan en in aantal afnemen tot maximaal 7 met de beperkte opdracht tot ruimtelijke politiek. De bestuurlijke drukte moet afnemen;
- geldverslindende projecten als de JSF worden per direct stopgezet;
- de kilometerheffing zal ervoor zorgen dat forse investeringen in asfalt overbodig zijn en
- er wordt beter rekening gehouden met de hoogte van het inkomen bij overheidssubsidies als kinderbijslag en de zorgtoeslag.

Laat ik als laatste iets zeggen over onze investeringen.

Wij willen niet bezuinigen op onderwijs: Onderwijs is topprioriteit. Gisteren hoorde ik in Zembla Nadia Raiss, MBO-scholiere zeggen: "ik ben een leerling met ambitie, ik ben een leerling die les wil." Maar ze krijgt al maanden geen Engels en Nederlands. Gefrustreerde docenten en een wisselende kwaliteit. Onderwijs moet een kansenmachine worden in plaats van tweedeling te zaaien. We investeren daarom vooral in voorscholen, basisscholen, VMBO en MBO.

Ik sta te popelen om nog meer plannen toe te lichten. Over kleinere woonvoorzieningen voor ouderen, over het versterken van de eerste lijn, dus huisartsen en wijkverpleegkundigen - terwijl medisch specialisten gewoon in loondienst van ziekenhuizen komen, of over de invoer van elektrische auto's. Maar ik gun jullie veel leesplezier. En sta open voor vragen. Samen met de andere leden van de programmacommissie die vandaag aanwezig zijn. Ik ben er trots op dat we echt als team dit resultaat hebben kunnen afleveren. En mede namens hen wil ik het partijbestuur van GroenLinks ons werk aanbieden. Zij zullen hierna verantwoordelijk zijn voor de behandeling van dit programma op ons Congres op 18 april.

Kathalijne Buitenweg, 22 maart 2010